

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 750/2016-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. apríla 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti MAGNA INVEST, s. r. o., Školská 36, Nová Baňa, zastúpenej advokátom JUDr. Dušanom Repákom, Advokátska kancelária, Krížna 47, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 14 C 50/2006-211 z 11. decembra 2014 a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 Co 14/2015-223 z 30. apríla 2015 takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti obchodnej spoločnosti MAGNA INVEST, s. r. o., **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 750/2016 z 8. novembra 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti MAGNA INVEST, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 14 C 50/2006-211 z 11. decembra 2014 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 14/2015-223 z 30. apríla 2015 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v konaní pred všeobecnými súdmi domáhala zaplata 476 836,42 € s príslušenstvom od hlavného mesta Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“). Žaloba bola na okresnom súde podaná 9. júna 2006 a za jej podanie sťažovateľka uhradila súdny poplatok vo výške 16 596,96 €.

Okresný súd uznesením č. k. 14 C 50/2006-188 z 3. septembra 2013 (ďalej len „rozhodnutie o preddavku na trovy konania“) uložil sťažovateľke na základe § 141a zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v čase rozhodovania platnom a účinnom znení (ďalej len „OSP“) povinnosť zložiť preddavok na trovy konania vo výške 23 841,50 €. Sťažovateľka bola v rozhodnutí o preddavku na trovy konania poučená o tom, že proti nemu nie je možné podať odvolanie, a tiež o tom, že v prípade nezloženia preddavku na trovy konania (v určenej 60-dňovej lehote) bude konanie zastavené. Predmetnému rozhodnutiu, resp. skôr prístupu zákonného sudcu k veci sťažovateľka vyčíta, že jej ním bolo ukrivdené, pretože súd napriek tomu, že ho oboznámila so skutočnosťou, že vďaka zaplata vysokého súdneho poplatku (16 596,96 €) už nemá viac peňazí na zaplata ešte vyššej sumy (23 841,50 €) požadovanej od nej ako preddavok na trovy konania, rozhodol sa pri posudzovaní, či sťažovateľku bude považovať za osobu oslobodenú od súdnych poplatkov (pri kladnom vyhodnotení tejto otázky by sťažovateľka v zmysle § 141a ods. 1 OSP preddavok na trovy konania zložiť nemusela), vyzdvihnúť aktíva obchodnej spoločnosti (sťažovateľka bola v tom čase výlučnou vlastníčkou dvanástich nebytových priestorov v Bratislave, garáže a motocykla; zostatok na bankovom účte bol iba 9,03 €), pričom zároveň vo vzťahu k takto vymedzeným aktívam bagatelizoval pasíva obchodnej spoločnosti (spočívajúce v dlhu vo výške 55 224,08 €; sťažovateľkou bolo tiež tvrdené,

že jej hrozí exekúcia), teda súd podľa názoru sťažovateľky nezohľadnil jej ťaživú finančnú situáciu. Proti rozhodnutiu o preddavku na trovy konania sa sťažovateľka neodvolala, keďže odvolanie sa do úvahy ani neprichádzalo.

V ďalšom priebehu konania sťažovateľka preddavok na trovy konania na účet okresného súdu v určenej lehote nezložila a konanie muselo byť *ex lege* zastavené (§ 141a OSP posledná veta). Stalo sa tak uznesením okresného súdu č. k. 14 C 50/2006-200 z 29. apríla 2014 (ďalej len „rozhodnutie o zastavení konania“). Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie. Rozhodnutie o zastavení konania obsahovalo dva výroky – výrok o zastavení konania a výrok o trovách konania. Sťažovateľka odvolaním nenapadla výrok o zastavení konania, ale iba výrok o trovách konania, pretože týmto výrokom malo byť podľa jej názoru rozhodnuté aj o zaplatenom súdnom poplatku za podanie žaloby (čo nebolo). Krajský súd dal sťažovateľke za pravdu a predmetné rozhodnutie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na rozhodnutie o zaplatenom súdnom poplatku [uznesením krajského súdu č. k. 11 Co 71/2014-207 z 30. júla 2014 (ďalej len „zrušujúce rozhodnutie krajského súdu“)].

Okresný súd na to vydal napadnuté rozhodnutie okresného súdu (č. k. 14 C 50/2006-211 z 11. decembra 2014), ktorým rozhodol, že súdny poplatok za podanie žaloby sťažovateľke nevracia. Okresný súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia poukázal na príslušné ustanovenia zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). V zmysle § 11 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch súdny poplatok za podanie návrhu sa mal vrátiť, ak sa konanie zastavilo, ak sa podanie vrátane odvolania a dovolania odmietlo alebo ak sa návrh, odvolanie alebo dovolanie vzali späť pred prvým pojednávaním... V zmysle § 13 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch súd o vrátení poplatku za podanie návrhu nemohol rozhodnúť po uplynutí troch rokov od konca toho kalendárneho roka, v ktorom bol taký poplatok zaplatený; výnimkou bol prípad, v ktorom došlo k späťvzatiu návrhu ešte pred prvým pojednávaním. Keďže bol súdny poplatok za podanie žaloby sťažovateľkou uhradený 1. augusta 2006, okresný súd skonštatoval uplynutie trojročnej lehoty podľa § 13 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch dňom 31. december 2009. Navyše

keďže k späťvzatiu žaloby zo strany sťažovateľky v konaní nedošlo, právo sťažovateľky na vrátenie súdneho poplatku považoval za zaniknulé.

Proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu sa sťažovateľka odvolala, krajský súd však toto rozhodnutie ako vecne správne potvrdil (napadnutým rozhodnutím krajského súdu). Krajský súd sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajského súdu stotožnil s právnym názorom okresného súdu. Vo vzťahu k neoslobodeniu sťažovateľky od zloženia preddavku na trovy konania (to bolo posudzované v rozhodnutí o preddavku na trovy konania) navyše uviedol, že sťažovateľka sa v prípade, že s týmto rozhodnutím nebola spokojná, mala domáhať svojej pravdy odvolaním. Uvedené sťažovateľka považuje za zjavne absurdné a tvrdí, že odvolať sa proti rozhodnutiu o preddavku na trovy konania nebolo možné. K ostatnej časti napadnutého rozhodnutia okresného súdu krajský súd poznamenal, že toto rozhodnutie bolo vydané na základe a v súlade s platnou a účinnou právnou úpravou, a preto nemôže byť považované za rozhodnutie absolútne nespravodlivé.

Toľko ku skutkovému stavu, aplikovanej právnej úprave a právnemu posúdeniu veci všeobecnými súdmi.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka na takto vymedzenom základe stavia tvrdenie o zásahu do ústavou garantovaných základných práv. Sťažovateľka je presvedčená o tom, že okresnému súdu preukázala, že nemá dostatok peňažných prostriedkov na zaplatenie preddavku na trovy konania. Ako krivdu vníma to, že okresný súd sa s jej názorom nestotožnil (nepovažoval ju za osobu, u ktorej by boli splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov), a tiež to, že krajský súd ju v napadnutom rozhodnutí krajského súdu vo vzťahu k rozhodnutiu o preddavku na trovy konania odkázal na podanie odvolania, ktoré nebolo prípustné. Skutočnosť, že sťažovateľka sa pred všeobecnými súdmi po takomto nespravodlivom prístupe k veci nemohla domáhať žalobou uplatneného nároku (476 836,42 €), považuje za odopretie práva na prístup k súdu. V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka poukazuje na to, že takýto prístup k veci sa prieči akejkolvek spravodlivosti.

Za absolútne nespravodlivé a arbitrárne (pretože to vníma ako nedostatok odôvodnenia) považuje sťažovateľka tiež to, že všeobecné súdy sa vo svojich rozhodnutiach nezaoberali tým, že § 141a OSP bol do právneho poriadku chronologicky zaradený až po nadobudnutí platnosti a účinnosti § 13 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch. Z tohto argumentu sťažovateľky možno vyvodit', že útočí na to, že zákonodarca v dobe kreácie § 13 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch so situáciou, v ktorej sa sama ocitla, nerátal.

V závere sťažnosti sťažovateľka prízvukuje, že vo veci sa neuskutočnilo ani len jedno pojednávanie, pričom žalovaný bol v spore zvýhodnený, pretože bol *ex lege* od platenia preddavku na trovy konania oslobodený.

Teda sťažovateľka tvrdí porušenie čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy, keďže sa pre nespravodlivý postup všeobecných súdov vo veci nemohla domáhať žalobou uplatneného nároku (476 836,42 €) a keďže jej týmto postupom bola spôsobená škoda vo výške nevráteného zaplateného súdneho poplatku za podanú žalobu (16 596,96 €).

Na základe uvedeného sťažovateľka v petite sťažnosti žiada, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I, v právnej veci navrhovateľa MAGNA INVEST, s. r. o. proti odporcovi Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava o zaplatenie sumy 476.836,42 € s prísl. uznesením č. k. 14C/50/2006-211 zo dňa 11-12-2014 bolo porušené základné právo Sťažovateľa podľa článku 46 ods. (1) Ústavy Slovenskej republiky.

2. Rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave, v právnej veci navrhovateľa MAGNA INVEST, s. r. o. proti odporcovi Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava o zaplatenie sumy 476.836,42 € s prísl. uznesením č. k. 11Co/14/2015-233 zo dňa 30-04-2015 bolo porušené základné právo Sťažovateľa podľa článku 46 ods. (1) Ústavy Slovenskej republiky.

3. Rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I, v právnej veci navrhovateľa MAGNA INVEST, s. r. o. proti odporcovi Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava o zaplatenie sumy 476.836,42 € s prísl. uznesením č. k. 14C/50/2006-211 zo dňa 11-12-2014 bolo porušené základné právo Sťažovateľa podľa článku 46 ods. (3) Ústavy Slovenskej republiky.

4. Rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave, v právnej veci navrhovateľa MAGNA INVEST, s. r. o. proti odporcovi Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava o zaplatenie sumy 476.836,42 € s prísl. uznesením č. k. 11Co/14/2015-233 zo dňa 30-04-2015 bolo porušené základné právo Sťažovateľa podľa článku 46 ods. (3) Ústavy Slovenskej republiky.

5. Uznesenie Okresného súdu Bratislava I, v právnej veci navrhovateľa MAGNA INVEST, s. r. o. proti odporcovi Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava o zaplatenie sumy 476.836,42 € s prísl. č. k. 14C/50/2006-211 zo dňa 11-12-2014 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

6. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave, v právnej veci navrhovateľa MAGNA INVEST, s. r. o. proti odporcovi Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava o zaplatenie sumy 476.836,42 € s prísl. č. k. 11Co/14/2015-233 zo dňa 30-04-2015 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

7. Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť spoločnosti MAGNA INVEST, s. r. o. ako Sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 177,86 €...“

II.

Ústavný súd podľa § 29 ods. 3 zákona o ústavnom súde predložil prijatú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie a podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde účastníkov konania vyzval na oznámenie, či v prerokúvanej veci súhlasia s upustením od ústneho pojednávania.

Okresný súd predložil ústavnému súdu vyjadrenie sp. zn. Spr. 3757/2016 z 5. decembra 2016, v ktorom súhlasil s upustením od ústneho pojednávania vo veci, a k meritu veci uviedol, že zaplatený súdny poplatok sťažovateľke byť vrátený nemohol, pretože by tým došlo k porušeniu zákona o súdnych poplatkoch. Okresný súd v tomto zmysle poukázal na znenie § 13 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, ako aj na to, že napadnuté rozhodnutie okresného súdu bolo ako vecne správne potvrdené odvolacím súdom.

Krajský súd predložil ústavnému súdu vyjadrenie sp. zn. Spr. 3612/16 z 12. decembra 2016, v ktorom súhlasil s upustením od ústneho pojednávania, a k meritu veci iba odkázal na dôvody rozhodnutia uvedené v napadnutom rozhodnutí krajského súdu.

Sťažovateľka predložila ústavnému súdu vyjadrenie z 21. decembra 2016, v ktorom súhlasila s upustením od ústneho pojednávania, a k meritu veci uviedla, že žalobou uplatnený nárok považuje za dôvodný, a preto zastáva názor, že vrátenie zaplateného súdneho poplatku je v prerokúvanej veci opodstatnené. Sťažovateľka v ďalšom trvala na obsahu podanej sťažnosti. Nad rámec jej obsahu poukázala na to, že nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 30/2015 z 11. mája 2016 bol vyslovený nesúlad § 141a OSP (na základe ktorého jej bola uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania) s čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a predmetné ustanovenie bolo z právneho poriadku vypustené, čo podľa jej názoru treba v konaní zohľadniť. Sťažovateľka teda atakuje rozhodnutie súdov nevrátiť jej zaplatený súdny poplatok argumentom, podľa ktorého nevrátenie súdneho poplatku bolo nespravodlivé preto, lebo zastavenie konania bolo založené na takom zákonom ustanovení (§ 141a OSP), ktoré bolo neskôr ako nesúladné s ústavou vypustené z právneho poriadku, navyše v konaní sa neuskutočnilo ani jedno pojednávanie.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa § 141a ods. 1 OSP navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví.

Podľa § 11 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania, podaním odvolania alebo dovolania sa vráti, ak sa konanie zastavilo, ak sa podanie vrátane odvolania a dovolania odmietlo alebo ak sa návrh, odvolanie alebo dovolanie vzali späť pred prvým pojednávaním bez ohľadu na to, či bol vydaný platobný rozkaz alebo rozkaz na plnenie. ...

Podľa § 13 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch o vrátení poplatku podľa § 11 nemôže súd rozhodnúť po uplynutí troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom bol zaplatený; to neplatí, ak navrhovateľ vzal návrh na začatie konania, odvolania alebo dovolania späť pred prvým pojednávaním.

Predmet sťažnosti tvoria dve vzájomne prepletené línie tvrdení. Jednou z nich sťažovateľka tvrdí, že došlo k zásahu do v záhlaví tohto rozhodnutia označených základných práv tým, že všeobecné súdy jej znemožnili domáhať sa žalobou uplatneného nároku (476 836,42 € s príslušenstvom) takým postupom, v ktorom založili rozhodnutie

o zastavení konania na tom, že v zmysle v tom čase platného a účinného ustanovenia § 141a OSP jej uložili absurdnú povinnosť zloženia pre ňu likvidačného preddavku na trovy konania. Následne po jeho nezložení konanie zastavili.

Druhou líniou sťažovateľka atakuje nevrátenie súdneho poplatku zaplateného za podanú žalobu (po zastavení konania). Nevrátenie súdneho poplatku za podanú žalobu označuje za nespravodlivé, pričom tvrdenie o nespravodlivosti stavia na emočnej sile prvého tvrdenia, teda poukazuje na to, že § 141a OSP bol preda ako nesúladný z ústavou z právneho poriadku neskôr vypustený. K uvedenému pridáva úvahu o tom, že všeobecné súdy mali povinnosť zaoberať sa tým, že „*nespravodlivý*“ § 141a OSP bol do právneho poriadku chronologicky zaradený až po nadobudnutí platnosti a účinnosti § 13 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch a túto skutočnosť mali vyhodnotiť v jej prospech. Ďalej sťažovateľka opäť využíva emočnú silu argumentu, v ktorom poukazuje na to, že proti rozhodnutiu o preddavku na trovy konania sa nemala možnosť odvolať a krajský súd jej napriek tomu v napadnutom rozhodnutí krajského súdu vytkol, že odvolanie podať mohla a nepodala. Napätie umocňuje poukázaním na skutočnosť, že protistrana bola od zloženia preddavku na trovy konania oslobodená *ex lege*, a tiež poukázaním na skutočnosť, že vo veci sa neuskutočnilo ani len jedno pojednávanie (*ergo* nie je dôvod platiť súdny poplatok).

Keďže posudzovaný prípad je plný emócií, rozhodol sa ústavný súd preskúmať postup všeobecných súdov krok za krokom a do prípadu sa pokúsil vnieť istú dávku pragmatizmu. Posúdenie tvrdenej nespravodlivosti viazal na konkrétne okolnosti prípadu.

Konanie v sťažovateľkinej veci bolo zastavené rozhodnutím okresného súdu o zastavení konania. Proti tomuto rozhodnutiu sa sťažovateľka síce odvolala, avšak odvolala sa iba proti výroku o trovách konania, nie proti výroku o zastavení konania. Krajský súd teda v odvolacom konaní výrok o zastavení konania nepreskúmaval, venoval sa sťažovateľkou jasne vymedzenému rozsahu odvolacieho prieskumu výroku o trovách konania, zatiaľ čo výrok o zastavení konania nadobudol právoplatnosť.

Následkom odvolacieho prieskumu bolo do rozhodnutia o zastavení konania zasiahnuté (zrušujúcim rozhodnutím krajského súdu). Avšak bolo tak urobené iba vo vzťahu k napadnutému výroku o trovách konania – ten bol zrušený a vec bola v tejto časti vrátená okresnému súdu na nové rozhodnutie. Okresný súd teda o trovách konania nanovo rozhodol v napadnutom rozhodnutí okresného súdu (výroku o zastavení konania sa nedotkol, ten už považoval za právoplatný). Sťažovateľka odvolaním napadla aj toto rozhodnutie. Napadnuté rozhodnutie okresného súdu bolo ako vecne správne potvrdené napadnutým rozhodnutím krajského súdu.

Ako však vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu, sťažovateľka, a tu sa treba osobitne pristiaviť, až v tomto štádiu konania začala uplatňovať námietky smerujúce proti procesnému rozhodnutiu okresného súdu o preddavku na trovy konania. Z uvedeného možno skonštatovať, že sťažovateľka odvolaním napadla výrok o zastavení konania vyslovený v rozhodnutí o zastavení konania (pretože tvrdila pochybenia v rozhodnutí o preddavku na trovy konania, voči ktorému sa nebolo možné odvolať a ktoré nevyhnutne vyústilo do výroku o zastavení konania) až v odvolaní proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu, teda až v čase, kedy jej lehota na podanie odvolania proti rozhodnutiu o zastavení konania dávno uplynula, odvolanie proti tomuto rozhodnutiu síce podala, ale zároveň odvolaním nežiadala preskúmať výrok o zastavení konania a odvolací prieskum bežal už iba vo vzťahu k výroku o trovách konania. Takýto postup jej umožnila skutočnosť, že celá vec sa tým, že prechádzala odvolacím prieskumom vo vzťahu k výroku o trovách konania, zdala byť stále „živou“ aj vo vzťahu k výroku o zastavení konania.

Problémom vzniknutej situácie je, že krajský súd sa s napadnutým rozhodnutím o preddavku na trovy konania až v tomto štádiu konania už odmietol zaoberať a sťažovateľku odkázal na to, že rozhodnutie o preddavku na trovy konania je právoplatné, keďže sa proti nemu nebolo možné odvolať. Svoje rozhodnutie založil na § 159 a § 162 OSP. Uvedené sťažovateľka vníma ako nespravodlivé.

Ústavný súd preto na tomto mieste považuje za potrebné ujasniť, či postup sťažovateľky a súdov bol adekvátny okolnostiam.

Sťažovateľka sa cíti byť dotknutá nespravodlivým rozhodnutím o preddavku na trovy konania a nesúhlasí s tým, že nebola od zloženia preddavku na trovy konania oslobodená.

O neoslobodení sťažovateľky od zloženia preddavku na trovy konania bolo rozhodnuté rozhodnutím o preddavku na trovy konania. Na tomto rozhodnutí bolo neskôr založené rozhodnutie o zastavení konania (keďže sťažovateľka preddavok na trovy konania neuhradila). Faktom vo veci zostáva, že proti rozhodnutiu o preddavku na trovy konania sa sťažovateľka odvolaním brániť nevedela (proti tomuto rozhodnutiu nebolo odvolanie prípustné). Sťažovateľka podanou sťažnosťou žiada vysloviť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ďalším faktom vo veci zas je, že nie je celkom pravdou, ako to sťažovateľka, ale aj krajský súd tvrdia, že „*nespravodlivé*“ rozhodnutie o preddavku na trovy konania bolo nenapadnuteľné.

Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre konštantne poukazuje na to, že základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy je právom „výsledkovým“, čo znamená, že tento článok ústavy sleduje spravodlivosť konania ako celku (m. m. I. ÚS 79/2015, III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Teda v posudzovanom prípade pri nemožnosti odvolania sa proti rozhodnutiu o preddavku na trovy konania to bolo konečné rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o zastavení konania, ktoré mohlo a malo byť sťažovateľkou napadnuté a zaťažené tvrdenou nespravodlivosťou (nesprávnym posúdením oslobodenia od povinnosti zložiť preddavok na trovy konania), a to preto, že bolo na rozhodnutí o preddavku na trovy konania bezprostredne založené a zároveň vo veci konečné. V rozhodnutí o zastavení konania bolo teda možné odvolaním požadovať zjednanie nápravy aj „nenapadnuteľného“ procesného rozhodnutia o preddavku na trovy konania. Nakoniec tento záver bol ústavným súdom v obdobných veciach aj bežne konštatovaný a ústavný súd v sťažnostiach, v ktorých došlo k napadnutiu správnosti posúdenia oslobodenia od zloženia preddavkov na trovy konania, konštatoval neprípustnosť takých sťažností. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach zastával názor, že k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy mohlo dôjsť až zastavením konania v zmysle § 141a poslednej vety OSP (m. m. III. ÚS 440/2013, II. ÚS 129/2012, I. ÚS 196/2013).

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd v napadnutom rozhodnutí krajského súdu naozaj postupoval nesprávne, keď sťažovateľke vytkol, že sa mala odvolať proti rozhodnutiu, proti ktorému zákon podanie odvolania nepripúšťal (rozhodnutie o preddavku na trovy konania). Na druhej strane, ako už bolo uvedené, sťažovateľka mohla rozhodnutie o preddavku na trovy konania napadnúť v odvolaní sa proti konečnému rozhodnutiu vo veci, teda proti výroku o zastavení konania vyslovenom v rozhodnutí o zastavení konania. Sťažovateľka tak neurobila a výrok o zastavení konania nechala dospieť k právoplatnosti, odvolala sa iba proti výroku o trovách konania. Uvedený nedostatok procesného postupu sa následne snažila reparaovať „*zastretým odvolaním sa*“ proti výroku o zastavení konania v štádiu konania, kedy už bol tento výrok právoplatný a odvolací prieskum prebiehal iba voči výroku o trovách konania.

Bez ohľadu na pochybenie v odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajského súdu, toto pochybenie nie je v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy nutné reparaovať zrušením napadnutého rozhodnutia krajského súdu, pretože napadnuté rozhodnutie krajského súdu je výrokovo správne. Ústavný súd je totiž toho názoru, že námietky smerujúce proti rozhodnutiu o preddavku na trovy konania uplatnené v štádiu konania, keď konanie prebiehalo už iba vo vzťahu k výroku o trovách konania, stoja v spore tak či onak mimo jeho merita – sú oneskorene vznesené.

Ústavný súd sa pre úplnosť venoval aj argumentu o neústavnosti § 141a OSP ako materiálneho základu pre zastavenie konania, aj keď treba vopred predznamenať, že táto argumentačná línia je postavená tak isto mimo merita sporu, keďže zastavenie konania, ako už bolo uvedené, nebolo vo veci sporné – nebolo včas napadnuté opravným prostriedkom.

Na jednej strane teda považuje ústavný súd za nespravodlivé pričítať na ťarchu všeobecným súdom to, že sa správnosťou výroku o zastavení konania na základe § 141a OSP nezaoberali v situácii, keď taký výrok vydali jednak na základe platnej a účinnej právnej úpravy (v čase rozhodnutia bol § 141a OSP súčasťou právneho poriadku a zrušený bol až 14. júna 2016; pre porovnanie posledné rozhodnutie vo veci, t. j. napadnuté rozhodnutie krajského súdu, bolo vyhlásené už 30. apríla 2015, teda približne s ročným

predstihom pred zrušením § 141a OSP), a tiež keď vydanie takého výroku nebolo sťažovateľkou odvolaním napadnuté (sepochybnené).

Na druhej strane treba tiež priznať, že spochybnenie výroku o zastavení konania podaním odvolania za situácie, že § 141a OSP bol platnou a účinnou súčasťou právnej úpravy, nebolo možné od sťažovateľky spravodlivo žiadať. Odvolanie sa proti výroku o zastavení konania, v ktorom by bola tvrdená neústavnosť § 141a OSP, a tým nespravodlivosť konania, malo totiž za danej situácie minimálne vyhliadky na úspech, keďže sudy mali k dispozícii silný argument formálnej platnosti litery zákona.

Sťažovateľka však pred ústavným súdom využíva argument, v ktorom tvrdí, že § 141a OSP bol *ex post* z právneho poriadku predsa vypustený ako nesúladný s čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, teda vo veci bolo aplikované „nespravodlivé“ ustanovenie zákona (logicky je takto koncipovaný argument použiteľný až po rozhodnutí ústavného súdu, ktorým bol vyslovený nesúlad § 141a OSP s príslušnými ustanoveniami ústavy). Tomuto argumentu je zas možné dať rovnako silný prívlastok ako argumentu o formálnej platnosti litery zákona, a to, že tento argument je založený na retroaktivite. Sťažovateľkina vec bola právoplatne zastavená v roku 2014, teda zhruba dva roky pred vypustením § 141a OSP z právneho poriadku (§ 141a OSP bol zrušený 14. júna 2016), čo tomuto argumentu tiež značne uberá na sile, a to aj v súvislosti s tým, že odvolací prieskum vo vzťahu k zastaveniu konania ani neprebíhal.

Podľa § 41b ods. 2 zákona o ústavnom súde ostatné právoplatné rozhodnutia vydané v civilnom procese alebo správnom konaní na základe právneho predpisu, ktorý celkom, sčasti alebo v niektorom ustanovení stratil účinnosť, zostávajú nedotknuté; povinnosti uložené takýmito rozhodnutiami nemožno nútene vymáhať.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že nevidí ako spravodlivé pripustiť nové prerokovanie celej veci iba na základe argumentu, ktorý vo veci vyzdvihuje neústavnosť § 141a OSP, pretože tento argument jednak atakuje neproporcionalitu v čase rozhodnutia o zastavení konania platnej a účinnej právnej úpravy v konaní o sťažnosti (táto

problematika je vyhradená prieskumu najmä v konaní o súlade právnych predpisov a ústavný súd obdobnú argumentáciu považoval z tohto dôvodu v obdobných konaniach o sťažnostiach za zjavne neopodstatnenú; m. m. III. ÚS 277/2014, III. ÚS 272/2014) a jednak je vznesený v odvolacom konaní vedenom proti výroku o trovách konania, a preto výrok o zastavení konania nie je vôbec spôsobilý spochybníť, ba čo viac, výrok o zastavení konania bol v čase vznesenia tohto argumentu právoplatný.

Ústavný súd sa k takému záveru prikláňa tiež z dôvodu, že nenachádza jadro problému v „mechanickej“ aplikácii príslušnej právnej úpravy o zastavení konania (§ 141a OSP) po nesplnení ustanovených podmienok (nezložení preddavku na trovy konania) na vec. Problematickým úsekom prerokúvanej veci je podľa názoru ústavného súdu tá časť konania, v ktorej bolo rozhodované o neoslobodení sťažovateľky od zloženia preddavku na trovy konania, pretože až na základe matérie tohto rozhodnutia došlo iba k mechanickej aplikácii ďalšieho procesného postupu v zmysle zastavenia konania. Inak povedané, ak by sťažovateľka bola oslobodená od zloženia preddavku na trovy konania alebo ak by preddavok na trovy konania zložila, vec by bola prerokúvaná ďalej. Sťažovateľka vidí nespravodlivosť v tom, že, ako sama tvrdí, nemala dost finančných prostriedkov na zloženie preddavku na trovy konania, a to súdy nezohľadnili.

Ústavný súd však nevidí v rozhodnutí okresného súdu o preddavku na trovy konania svojvôľu. Okresný súd v bilancii aktív a pasív sťažovateľky dospel k záveru, že sťažovateľka disponovala nehnuteľným majetkom ďaleko prevyšujúcim jej pasíva, na základe čoho bola schopná zložiť okresnému súdu preddavok na trovy konania v určenej lehote. Ťaživú situáciu sťažovateľky spočívajúcu v nízkej likvidite prevažne nehnuteľného majetku okresný súd síce nevzal do úvahy, pre posúdenie prípadu to však podľa názoru ústavného súdu nebolo rozhodujúce, pretože sťažovateľka bola schopná nízku likviditu nehnuteľného majetku z dôvodu jeho vysokej hodnoty kryť z externých zdrojov (napr. úverovo).

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľka bola okresným súdom oprávnené považovaná za osobu povinnú zložiť preddavok na trovy konania. Preddavok na trovy

konania však v určenej lehote nezložila, a tak bolo konanie okresným súdom v zmysle § 141a OSP zastavené. O tomto dôsledku bola v rozhodnutí o preddavku na trovy konania aj poučená.

Sťažovateľka mala po rozhodnutí o preddavku na trovy konania dve možnosti. Preddavok na trovy konania zložiť (čo by znamenalo pokračovanie v spore) alebo nezložiť (čo by viedlo k zastaveniu konania). Preddavok na trovy konania sa rozhodla nezložiť a konanie nechala svojvoľne dospieť k zastaveniu.

Sťažovateľka však vo veci zjavne nerátala s ustanovením § 13 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, ktorý jej umožňoval vrátenie zaplateného súdneho poplatku za podanú žalobu po jej späťvzátí. Sťažovateľka tak bola v spore schopná (právna úprava jej to umožňovala) racionálnym, aj keď je nutné povedať, že právnou úpravou vynúteným rozhodnutím eliminovať tvrdenú stratu rovnajúcu sa výške zaplateného súdneho poplatku za podanú žalobu. Podanú žalobu stačilo vziať späť, keďže vo veci sa ešte nepojednávalo. To sťažovateľka neurobila.

Teda právna úprava umožňovala celej vzniknutej situácii predísť, pričom tvrdenie, že sťažovateľka bola právnou úpravou takpovediac „dohnaná“ k späťvzatiu žaloby, čím jej bolo zabránené v domáhaní sa zažalovanej sumy, by týmto úkonom neutrpelo a sťažovateľka na základe toho mohla tvrdiť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy aj naďalej. Avšak tvrdenie o tom, že sťažovateľke bolo zabránené v domáhaní sa žalobou uplatneného nároku v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy za situácie, že odvolaním nenapadla výrok o zastavení konania a tento výrok nadobudol právoplatnosť, je opäť iba tvrdením mimo merita sporu, keďže v odvolacom konaní už bol sporný iba výrok o trovách konania.

Skutočnosť, že sťažovateľka nevyužila možnosť, ktorú jej ponúkal § 13 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch – využiť inštitút späťvzatia žaloby – a tým dosiahnuť vrátenie súdneho poplatku zaplateného za podanú žalobu, nemožno v posudzovanom prípade spravodlivo pričítať na ťarchu súdov. Ústavný súd sa k tomuto záveru priklonil tiež z dôvodu, že rozhodnutie o uhradení alebo neuhradení preddavku na trovy konania, ako

aj rozhodnutie o späťvzátí žaloby bolo v dispozícii sťažovateľky, rozhodnutie okresného súdu o zložení preddavku na trovy konania ústavný súd nevidí ako nespravodlivé, podanie opravného prostriedku proti výroku o zastavení konania bolo opäť v dispozícii sťažovateľky a nakoniec ani ostatná argumentácia sťažovateľky nebola ústavným súdom vyhodnotená ako opodstatnená, pretože sťažovateľka ju v spore neuplatnila včas.

Argument o tom, že protistrana bola v spore *ex lege* od zloženia preddavku na trovy konania oslobodená, argument o tom, že § 141a OSP bol do právneho poriadku chronologicky zaradený až po § 13 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, ako aj argument o tom, že nie je dôvod na platenie súdneho poplatku, ak sa vo veci neuskutočnilo žiadne pojednávanie, obsahovo spadajú pod otázku námietky neproporcionality právnej úpravy ako takej (čo je v zásade predmetom prieskumu v konaní o súlade právnych predpisov, nie v konaní o sťažnosti; v konaní o sťažnosti sa ústavný súd zaoberá najmä otázkou proporcionality aplikácie práva), z toho dôvodu im ústavný súd nevenoval osobitnú pozornosť.

Navyše ústavný súd vo svojich rozhodnutiach už opakovane konštatoval, že základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní (II. ÚS 122/05, III. 591/2013). Podľa judikovaného názoru ústavného súdu „o ústavne významnej neprimeranosti pri právno-aplikačnej činnosti možno uvažovať len vtedy, ak aplikovaná právna norma dáva konajúcemu orgánu verejnej moci priestor na úvahu pri skúmaní splnenia podmienok hypotézy, dispozície alebo sankcie. Naopak, ak konajúci orgán verejnej moci nemá právnou normou vytvorený žiaden diskrečný priestor a pri zistení splnenia podmienok jej hypotézy je povinný vyvodit' jediný možný právny následok, potom možno hovoriť už len o neproporcionalite právnej úpravy tvoriacej právny základ na konanie orgánu verejnej moci, a nie o neproporcionalite aplikácie práva“ (uznesenie sp. zn. III. ÚS 575/2012 z 20. novembra 2012 uverejnené v Zbierke nálezov a uznesení ústavného súdu pod č. 80/2012).

Obsahom sťažnosti je tvrdený zásah do čl. 46 ods. 1 ústavy. Zásah do čl. 46 ods. 3 ústavy je viazaný iba na tvrdenie, že sťažovateľka nesprávnym postupom súdov utrpela materiálnu ujmu vo výške nevráteného súdneho poplatku za podanie žaloby. Keďže tvrdený zásah do čl. 46 ods. 3 ústavy je v prerokúvanej veci podmienený vyslovením porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a keďže k zásahu do čl. 46 ods. 1 ústavy v posudzovanom prípade nedošlo, ústavný súd nepovažuje za potrebné sa bližšie venovať možnosti porušenia čl. 46 ods. 3 ústavy.

Z týchto dôvodov rozhodol ústavný súd tak, že sťažnosti sťažovateľky nevyhovel.

Vzhľadom na nevyhovenie sťažnosti ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti by bolo vyhovené (zrušenie napadnutých rozhodnutí, vrátenie vecí na ďalšie konanie a priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. apríla 2017